

ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการควบคุม
การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม*
COOPERATION BETWEEN THAILAND AND ASEAN MEMBER COUNTRIES IN
CONTROL OF ILLEGAL, UNREPORTED AND UNREGULATED (IUU) FISHING

เฉลิมชล เกษจุโลม
Chalermchon Katejulom
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University
E-mail: lawmancando@gmail.com

บทคัดย่อ

ทรัพยากรประมงของประเทศในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญและมีผลผลิตสัตว์น้ำในปริมาณสูงถึงหนึ่งในสามของผลผลิตทั้งหมดทั่วโลก แต่การประมงในอาเซียนได้ถูกทำลายจากการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม กลไกความร่วมมือด้านการประมงในอาเซียนดำเนินการภายใต้กรอบการประชุมของคณะทำงานประมงอาเซียนและความร่วมมือด้านการประมงกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน ต่อมาสหภาพยุโรปกำหนดแผนปฏิบัติการของตนเองตามกฎระเบียบสหภาพยุโรปที่ No. 1005/2008 เพื่อต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าวอาเซียนจะไม่สามารถส่งผลิตภัณฑ์ประมงเข้าสู่ตลาดในสหภาพยุโรปได้ ซึ่งประเทศในอาเซียนต้องมีความร่วมมือกันอย่างมีเอกภาพและมีการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาคอื่น

คำสำคัญ: การประมง; สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; การทำการประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

* Received September 9, 2021; Revised October 11, 2021; Accepted October 11, 2021

Abstract

The fishery resources of the Association of Southeast Asian Nations are significant and account for one - third of the world's total fish product. But fisheries in ASEAN have been destroyed by Illegal Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing) The ASEAN fisheries cooperation mechanism is implemented within the framework of the Asean Sectoral Working Group on Fisheries and Fisheries Cooperation and ASEAN dialogue partners. Subsequently, The European Union activated an action plan through Council Regulation (EC) No.1005/2008. If the rules are not complied with, ASEAN's fisheries product will not be able to enter the EU market. ASEAN countries must have a unified cooperation and join a network with other regional fisheries resource management organizations.

Keywords: Fishery; Association of South East Asian Nations; Illegal Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing)

บทนำ

ทรัพยากรประมงในอาณาเขตทะเลและชายฝั่งของประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลก มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำจืดไปจนถึงชายฝั่งทะเลและมหาสมุทร ผลผลิตสัตว์น้ำจากกลุ่มประเทศอาเซียนมีปริมาณสูงถึงหนึ่งในสามของผลผลิตทั้งหมดทั่วโลก อุตสาหกรรมประมงถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมงเป็นสินค้าส่งออกหลัก การทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมมีผลกระทบต่อ การทำการประมงในระดับชาติ และระดับภูมิภาค (ธวัชชัย สุวรรณพานิช และคณะ, 2560) รวมทั้งกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรที่อาจทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำถูกทำลายจนเกินความสามารถที่จะฟื้นฟู ในปัจจุบันการทำการประมงที่ผิดกฎหมายมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น แม้วานานาชาติจะมีมาตรการที่เข้มงวดเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์สัตว์น้ำหายากที่ใกล้สูญพันธุ์ ทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนต้องให้ความสำคัญในการจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ตามที่องค์การระหว่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์และ มาตรการไว้ เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยทางอาหารสำหรับประชากรในประเทศไทยและ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน(ธวัชชัย สุวรรณพานิช และคณะ, 2560)

ความหมายและความสำคัญของ IUU Fishin

คำจำกัดความของการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ตามที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) เป็นผู้ริเริ่ม คือ

1. การทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal Fishing) หมายถึง การทำประมงโดยเรือของรัฐบาลชายฝั่ง หรือรัฐใด ๆ ในน่านน้ำของประเทศใด ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประเทศดังกล่าว หรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

2. การทำประมงที่ขาดการรายงาน (Unreported Fishing) หมายถึง การทำประมงที่ไม่รายงานหรือรายงานไม่ถูกต้อง ต่อหน่วยงานของรัฐ และขัดต่อกฎหมายที่กำหนดไว้

3. การทำประมงที่ขาดการควบคุม (Unregulated Fishing) หมายถึง การทำประมงในเขตขององค์กรจัดการประมงในระดับภูมิภาค โดยเรือไม่ปรากฏสัญชาติหรือเรือของรัฐใด ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในองค์กรจัดการประมงในระดับภูมิภาคนั้น

ความร่วมมือของกลุ่มประเทศในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เพื่อควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : (IUU Fishing) ประกอบด้วย 10 ประเทศได้แก่ ประเทศเนการาบรูไนดารุสซาราม, ราชอาณาจักรกัมพูชา, สาธารณรัฐอินโดนีเซีย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, สหพันธรัฐมาเลเซีย, สาธารณรัฐฟิลิปปินส์, สาธารณรัฐสิงคโปร์, สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรไทย ตามแผนแม่บทของอาเซียนมีเป้าหมายที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับภูมิภาค โดยการประมงเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้เป้าหมายนี้ประสบความสำเร็จ กลไกความร่วมมือด้านการประมงในอาเซียน ดำเนินการภายใต้กรอบการประชุมคณะทำงานประมงอาเซียน (Asean Sectoral Working Group on Fisheries) ซึ่งอยู่ในกรอบการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ คณะทำงานประมงอาเซียนถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการประมงอาเซียน โดยเฉพาะด้านวิชาการและการพัฒนาการประมงของภูมิภาค โดยโครงการพัฒนาและส่งเสริมการประมงต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center : SEAFDEC) แต่จากการศึกษาของผู้ศึกษาความร่วมมือของประเทศในภูมิภาคอาเซียนและความร่วมมือกับต่างประเทศนอกภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะขจัดปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ในภาพรวมของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนได้ (ศรัณย์ เพ็ชรพิรุณ, 2549)

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความร่วมมือในกรอบของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากอาเซียนทั้งสิบชาติเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งสัตว์น้ำเป็นแหล่งโปรตีนราคาถูก ความมั่นคงทางอาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อภูมิภาค การควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย

จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งโปรตีนในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืนในอนาคต

ความร่วมมือในอาเซียนในการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

ประเทศในภูมิภาคอาเซียนต้องมีกิจกรรมการทำงานประมงอย่างรับผิดชอบ เป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือด้านความมั่นคงทางอาหารและเศรษฐกิจของภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ปริมาณการทำประมงผิดกฎหมาย และการใช้ ประโยชน์เกินศักยภาพที่เพิ่มขึ้น เป็นตัวเร่งการทำลายล้างปริมาณสัตว์น้ำอย่างรุนแรง ด้วยเหตุผล ดังกล่าวนี้นี้ ทรัพยากรประมงจะต้องได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และวิธีการทำงานประมงอย่างรับผิดชอบจะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังความร่วมมือในภูมิภาคเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปกป้องทรัพยากรมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างยั่งยืนในระยะยาว ต้นเหตุของปัญหาการทำลายล้างทรัพยากรประมงบางประเภทสามารถจัดการได้ในระดับชาติ แต่ในอีกหลายประการจะสามารถแก้ไขให้สำเร็จลงได้ในระดับภูมิภาคเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่พึ่งพาอาศัยกันและกัน พื้นที่ทางทะเลที่ติดต่อกัน และพื้นที่ที่มีการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำกลุ่มเดียวกัน จึงขอกกล่าวถึงความร่วมมือดังกล่าวเป็นสองส่วนดังนี้ (อริยพร โพธิ์ใส, 2560)

ส่วนแรก แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียน (RPOA) Regional Plan of Action (RPOA) to Promote Responsible Fishing Practices Including Combating IUU Fishing in the Region มีที่มาจากคำแนะนำขององค์การอาหารและเกษตรแห่งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายและเสริมสร้างการจัดการประมงทุกระดับในภูมิภาค จะทำให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมทางทะเล และผลที่ได้รับจากการทำประมงอย่างรับผิดชอบที่ได้ประกาศใช้นั้น ในทางปฏิบัติครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการการทำงานประมง และการควบคุมต่อต้านยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม(IUU Fishing) โดยกำหนดเป็นสาระสำคัญที่รัฐในอาเซียนต้องปฏิบัติดังนี้

1. ความรับผิดชอบของรัฐชายฝั่ง เป็นการรวบรวมสถิติและการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรง ให้มีทันสมัย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศในอาเซียน

2. ความรับผิดชอบของรัฐเจ้าของธง รัฐชายฝั่งบนความรับผิดชอบในฐานะรัฐเจ้าของธงในภูมิภาคและในฐานะเป็นแกนนำในการดำเนินการเพื่อการทำประมงอย่างยั่งยืนและต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย จะต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่รัฐชายฝั่งทั้งหลาย ในฐานะรัฐเจ้าของธงและการทำประมงในภูมิภาค ในการให้ความร่วมมือเพื่อให้มั่นใจได้ว่า

เรือประมงที่ซักธงของตนจะไม่กระทำการที่มีผลต่อมาตรการอนุรักษ์และการจัดการ รวมทั้งไม่สนับสนุนการทำประมงที่ผิดกฎหมาย

3. มาตรการของรัฐเจ้าของท่าเรือ รัฐเจ้าของท่าเรือมีบทบาทที่สำคัญในการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ในกรณีดังกล่าวนี้ ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและองค์กรด้านการประมงจำเป็นต้องพัฒนามาตรการเพื่อควบคุมในการเข้าเทียบเรือของเรือประมงเพื่อขนถ่ายหรือนำสัตว์น้ำขึ้นท่า รวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการให้ความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว ประเทศต่าง ๆ ควรจะพิจารณาถึงการประกาศใช้มาตรการที่ทำเทียบเรืออย่างเหมาะสม ภายใต้พื้นฐานของแผนนี้ (ชวนพิศ จันทรวราทิตย์, 2560)

ส่วนที่สอง ความร่วมมือของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ได้กำหนดเครื่องมือทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านประมง เพื่อความร่วมมือทางการประมงของภูมิภาคอาเซียน และเป็นนโยบายพื้นฐานในการวางกรอบนโยบายประมงร่วมได้ดังนี้

1. แผนงานประชาคมอาเซียน สำหรับ พ.ศ. 2568
2. วิสัยทัศน์และแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ สำหรับความร่วมมืออาเซียนในด้านอาหาร การเกษตรและป่าไม้ พ.ศ. 2555 - 2568 (Vision and Strategic Plan of Action for ASEAN Cooperation in Food, Agriculture and Forestry 2016 - 2025)
3. แผนบูรณาการด้านความมั่นคงทางอาหารของอาเซียนและแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์เพื่อความมั่นคงทางอาหารของภูมิภาคอาเซียน พ.ศ. 2558 - 2563 (ASEAN Integrated Food Security Framework and Strategic Plan of Action on Food Security in the ASEAN Region 2015 - 2020)
4. แผนงานในภาคส่วนต่าง ๆ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเกษตร การประมงและป่าไม้เพื่อความมั่นคงด้านอาหาร (ASEAN Multi-Sectoral Framework on Climate Change: Agriculture, Fisheries and Forestry towards Food Security)
5. ข้อมติและแผนปฏิบัติการเรื่องการประมงอย่างยั่งยืน เพื่อความมั่นคงด้านอาหารของภูมิภาคอาเซียนถึงปี พ.ศ. 2563 (Resolution and Plan of Action on Sustainable Fisheries for Food Security for the ASEAN Region Towards 2020)
6. จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอาเซียน (Guidelines on ASEAN Good Aquaculture Practices (GAqP) for Shrimp and Food Fish) ได้แก่ ด้านความปลอดภัยอาหาร สุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์น้ำ ความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม

7. มาตรการที่รัฐชายฝั่งจะต้องปรับปรุงกฎหมายภายในของตน เพื่อป้องกันการกระทำประมงที่ผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่ 100 ตันกรอส ขึ้นไป (ชวนพิศ จันทรวราทิตย์, 2561)

การควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการสากลในการจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IPOA-IUU) ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการสากลที่มีมาตรการหลายแบบเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปใช้ต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และเรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ นำแผนปฏิบัติการดังกล่าวไปปรับใช้เป็นแผนระดับชาติ (national Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: NPOA - IUU) ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมประมงร่วมกับศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558-2562 (Thailand national Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing 2015 - 2019 : NPOA - IUU) และมีแผนฉบับที่ 2 (2020 - 2022) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ รวมทั้งบูรณาการในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสบความสำเร็จในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากรประมงและการทำประมงของประเทศไทยต่อไป (กรมการประมง, 2558)

แผนระดับชาติในการจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมได้มีแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศและตราสารระหว่างประเทศในฐานะรัฐเจ้าของธง รัฐชายฝั่ง และรัฐเจ้าของท่าเรือ ตามแผนปฏิบัติการสากลในการจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IPOA - IUU) มีที่มาจากกฎหมายระหว่างประเทศ 3 ฉบับ ได้แก่

1. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (the United Nations Convention on the Law of the Sea 1982) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคีตามกฎหมายระหว่างประเทศ (โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2559).

2. ความตกลงว่าด้วยความพยายามปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการกลุ่มประชากรสัตว์น้ำที่ย้ายถิ่นอยู่

ระหว่างเขตทางทะเล และสัตว์น้ำที่มีการอพยพย้ายถิ่นไกล (Agreement of the Implementation of the United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 Relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks 1995) ประเทศไทยได้ยื่นภาคยานุวัติเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงนี้ และมีพันธกรณีต้องปฏิบัติ

3. ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ระดับนานาชาติของเรือประมงในทะเลนอกน่านน้ำแห่งองค์การอาหารและเกษตร องค์การสหประชาชาติ (Compliance Agreement 1993) ซึ่งประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีของความตกลงฉบับนี้

ดังนั้นการแก้ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยจึงต้องสอดคล้องกับความตกลงในการแก้ปัญหานี้ของประเทศสมาชิกอาเซียน

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน

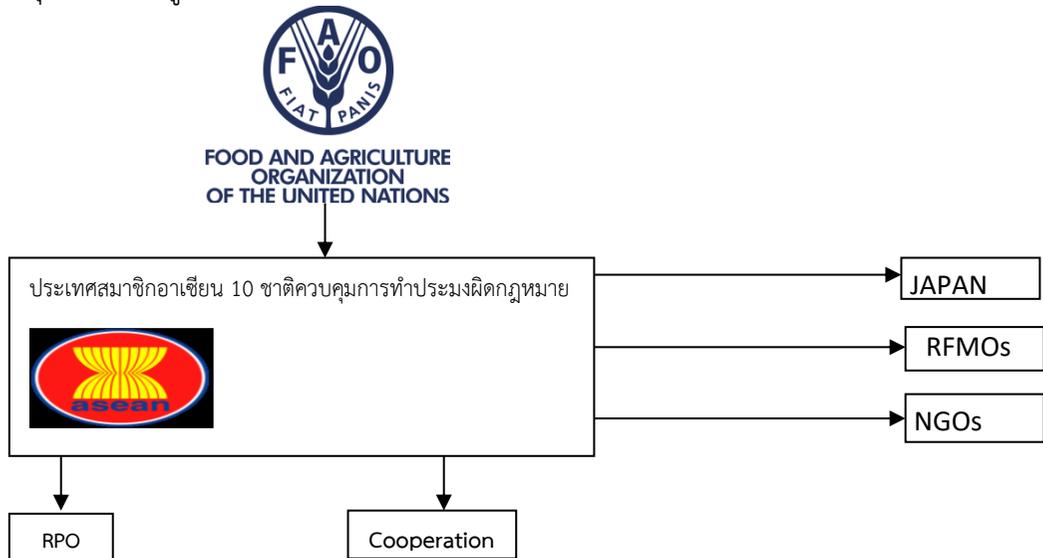
คณะกรรมการการยุโรป โดยกระทรวงกิจการทางทะเลและการประมง ได้ออกกฎระเบียบที่ 1005/2008 ลงวันที่ 25 กันยายน 2008 ว่าด้วยการจัดตั้งระบบของประชาคมยุโรป เพื่อป้องกันต่อต้าน และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม มีผลบังคับเมื่อ 1 มกราคม 2553 กับประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ทำการค้ากับสหภาพยุโรป ตั้งแต่กฎระเบียบของสหภาพยุโรปฉบับนี้ได้รับการรับรองเป็นกฎหมาย แต่ยังไม่ผลบังคับใช้ ประเทศไทยได้พยายามดำเนินการร่วมกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อผลักดันให้สหภาพยุโรปยืดเวลาในการบังคับใช้ระเบียบนี้ แต่ประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศไม่สนับสนุนการเจรจาขอให้ยืดหยุ่นหรือยืดเวลาในการบังคับใช้ระเบียบดังกล่าว เช่น สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สนับสนุนการจัดทำระเบียบและบังคับใช้ของสหภาพยุโรปเพราะต้องการนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการกับเรือประมงต่างชาติที่ลักลอบทำการประมงในน่านน้ำของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นเครื่องมือควบคุมเรือประมงต่างชาติที่ดำเนินกิจกรรมอย่างถูกกฎหมายให้ต้องรายงานแก่ทางการมากขึ้นด้วย ในขณะที่ราชอาณาจักรกัมพูชาไม่สนใจที่จะสนับสนุนการเจรจาเพราะไม่ได้ส่งออกสินค้าประมงมากนัก มีเพียงเรือประมงขนาดเล็ก ไม่สนใจขอยืดเวลาหรือขอความยืดหยุ่น อย่างไรก็ตาม แปรประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหลือได้ทำหนังสือถึงกระทรวงกิจการทางทะเลและการประมง ของสหภาพยุโรป ขอให้สหภาพยุโรปยืดเวลาบังคับใช้หรือยืดหยุ่นการบังคับใช้ ซึ่งแต่ละประเทศลงนามในหนังสือตนเอง เพราะไม่สามารถดำเนินการในนามของอาเซียนได้ การดำเนินการดังกล่าวจึงมีน้ำหนักไม่มากพอและไม่ประสบผลสำเร็จในการโน้มน้าวสหภาพยุโรป จึงเห็นควรที่ประเทศในอาเซียนต้องมีความร่วมมือกันอย่างมีเอกภาพ โดยจัดตั้งองค์กรกลางด้าน

การบริหารจัดการการประมงในภูมิภาคจึงจะทำให้อาเซียนทั้งสิบชาติ มีอำนาจต่อรองในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหรือระเบียบจากองค์การในภูมิภาคอื่นที่มาจำกัดการส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงของประเทศในภูมิภาคอาเซียน (พวงทอง อ่อนอุระ, 2561)

ความร่วมมือด้านการประมงในอาเซียน ดำเนินการภายใต้กรอบการประชุมคณะทำงานประมงอาเซียน ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งอาเซียน 10 ประเทศ ร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้คณะทำงานยังมีความร่วมมือด้านการประมงกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียนในการค้า ซึ่งยังไม่เพียงพอ อาเซียนควรจะมีความร่วมมือกับองค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค (Regional Fisheries Management : RFMOs) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ทำประมงสัตว์น้ำในพื้นที่เดียวกัน องค์การเหล่านี้จะมีมาตรการทางวิชาการและข้อบังคับในการควบคุมเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำร่วมกัน ปัจจุบันพื้นที่ที่ทำการประมงส่วนใหญ่ของโลกถูกควบคุมโดย RFMOs ซึ่งดูแลพื้นที่ในแต่ละภูมิภาคและชนิดสัตว์น้ำเป็นการเฉพาะ เช่น ปลาทูน่าสัตว์น้ำที่อพยพย้ายถิ่นระยะไกล พบว่าปกติ RFMOs จะเปิดรับรัฐที่ประสงค์จะมีส่วนร่วมมาทำความตกลงกับ RFMOs นั้น ประเทศไทยและอาเซียนควรจะทำเนิกร่วมมือกับองค์กรเหล่านี้ ทั้งองค์กรที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกและองค์กรที่ประเทศไทยไม่เป็นสมาชิก เช่น คณะกรรมาธิการทูน่าแห่งมหาสมุทรอินเดีย คณะกรรมาธิการประมงแห่งมหาสมุทรแปซิฟิกตอนกลางและตะวันตก เป็นต้น การมีความร่วมมือกับองค์กรเหล่านี้ประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนอาจได้รับผลประโยชน์ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละองค์กร เช่น เรือประมงมีสิทธิเข้าทำการประมงในพื้นที่ของภูมิภาคที่องค์กรนั้นดูแล ได้รับการแลกเปลี่ยนข้อมูลวิชาการด้านการประมง สร้างความร่วมมือในด้านการประมงและประเด็นอื่น ๆ กับประเทศสมาชิกในองค์กรนั้น และได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศในการร่วมกันขจัด IUU Fishing ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประเทศไทยและอาเซียนควรมีความร่วมมือกับองค์การนอกภาครัฐ (Non - Government Organizations : NGOs) เช่น มูลนิธิเพื่อความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมองค์กร Greenpeace เป็นต้น ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร มีการทำงานด้านสังคม กฎหมาย และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการประมงในเรื่องแรงงานในอุตสาหกรรมประมงจะทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีภาพลักษณ์ในด้านบวก และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมโลก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนในการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม” ผู้ศึกษาสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา
ที่มา: (เฉลิมชล เกษจุโลม, 2565)

สรุป

การควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมีเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ภูมิภาค การประมงเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายนี้ที่จะต้องทำให้เกิดการยอมรับจากนานาชาติว่าประเทศในภูมิภาคนี้ปราศจากการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ความร่วมมือกันระหว่างประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียนจำเป็นต้องมีความเป็นเอกภาพ และมีความร่วมมือกับนานาชาติในระดับ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อให้เกิดผลในการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ในภูมิภาคอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ และจะมีผลต่อการแสดงถึงให้ความร่วมมือกับกฎระเบียบของสหภาพยุโรป ในการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน จึงต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญครอบคลุมถึงความร่วมมือทวิภาคี ความร่วมมือพหุภาคี และความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์การนอกภาครัฐที่ไม่แสวงหากำไร เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการ

ควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ทั้งยังเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบกิจการประมง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลข่าวสารและข้อมูลวิชาการที่จำเป็นในการประกอบกิจการประมงในน่านน้ำไทย การทำประมงในน่านน้ำของรัฐชายฝั่งอื่น การทำประมงในทะเลหลวง และการปฏิบัติงานในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ทำให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคงทางอาหารและมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชวนพิศ จันทรวราทิตย์. (2560). แนวทางการดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม. กรุงเทพฯ: กรมประมง.
- _____. (2561). การจัดตั้งนโยบายประมงร่วมอาเซียน. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2561. กรุงเทพฯ: กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- พวงทอง อ่อนอุระ. (2561). การแก้ไขการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) ตามหลักการ แนวคิดและบทบัญญัติของตราสารระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ธวัชชัย สุวรรณพานิช และคณะ. (2560). การศึกษาโครงการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 8(1), 12-28.
- กรมการประมง. (2558). ประกาศ เรื่อง แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน IUU Fishing พ.ศ. 2558-2562, สืบค้น 9 เมษายน, 2564, จาก <http://www.mfa.go.th>
- ศรัณย์ เพ็ชรพิรุณ. (2549). สมุทรกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2559). อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กับการดำเนินงานของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อริยพร โพธิโส. (2560). มาตรการและแนวทางป้องกันปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายของประเทศไทยและหลักการสำคัญของ IUU Fishing. วารสารจุลนิติ, 14(4), 149-161.